

Mode en feminisme: al decennialang een prikkelende combi

Een longread over korsetten, vrouwenpakken en nieuwe feministische golven

30 mrt 2017 / Marjolein Lammerts van Bueren

SHARE

De Nigeriaanse schrijfster **Chimamanda Ngozi Adichie** benoemde het **luide en duidelijke**: "Feminist: the person who believes in the social, political and economic equality of the sexes." Beyoncé gebruikte de tekst vervolgens om haar nummer *Flawless* extra kracht bij te zetten. Maar niet alleen via boeken, kunst en muziek worden de feministische ideeën uitgedragen, ook mode is vooral sinds de *swinging sixties* een spreekbuis voor emanciperende bewegingen. Fashionweek.nl neemt je mee op reis door de wereld van 'mode en feminisme'.

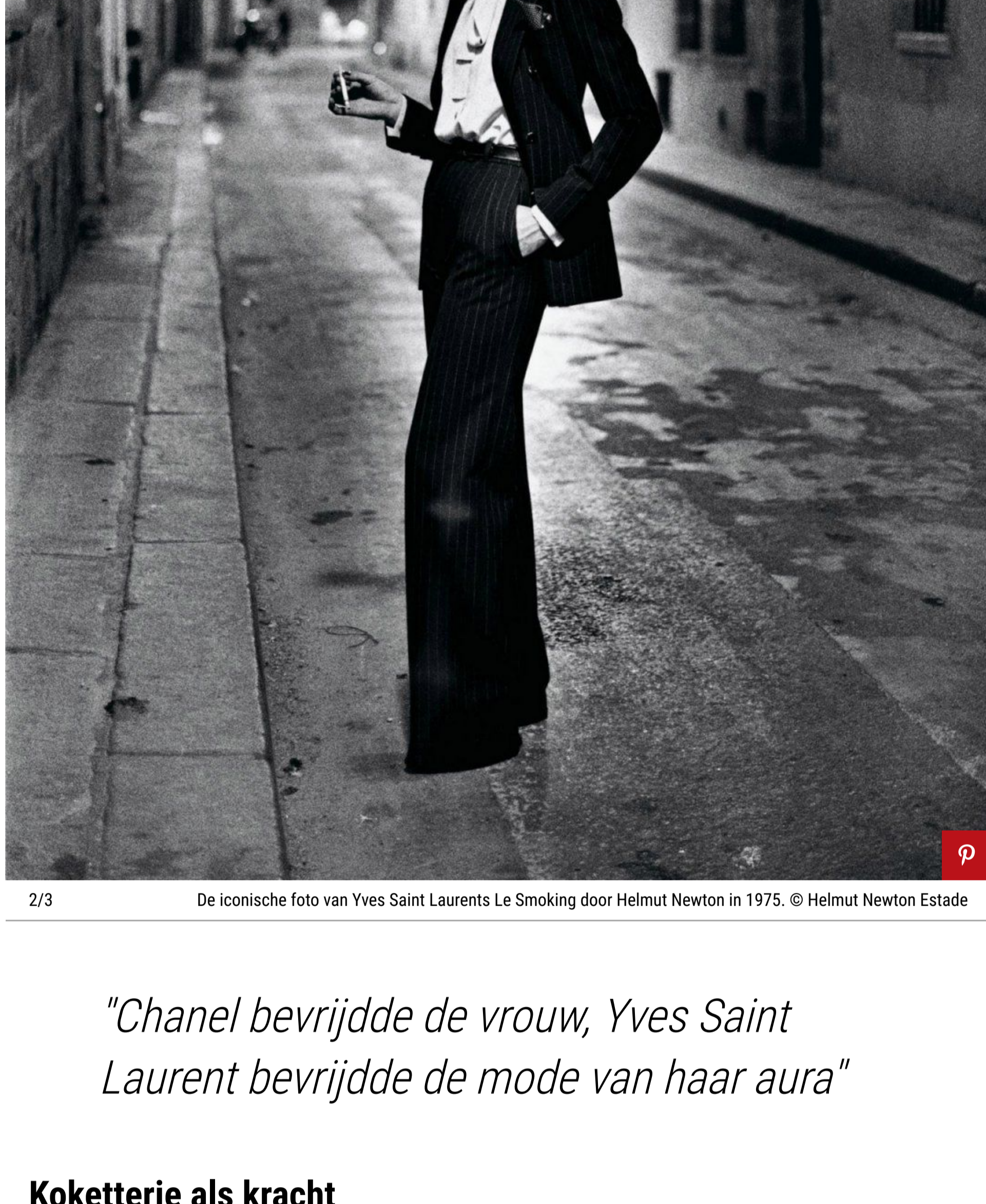
Emancipatie speelde in de twintigste eeuw een steeds grotere rol. Vooral vanaf eind jaren zestig is mode in zwang gekomen als gebruikelijk communicatiemiddel om feministische issues aan de kaak te stellen. Maar eigenlijk is het al vanaf ongeveer 1900 een topic. De eerste generaties feministen waren bijlange na niet alleen vrouwen die hun beha's in de fik staken, rondrenden in paarse tuinbroeken en mannen haatten. Liberaal, radicaal, sociaal... het feminisme kende verschillende stromingen met bijbehorende kledingstijlen. De Eerste Feministische Golf startte rond 1900 en streed voornamelijk voor vrouwenkiesrecht en toegang tot hoger onderwijs. De vrouwonterende korsetten en crinolines werden ingeruild voor draagbare silhouetten. In de jaren twintig werd zelfs het ondenkbare mogelijk: vrouwen droegen steeds vaker broeken. Een ontwikkeling waar Gabriëlle Chanel met haar praktische en op mannenkleding geïnspireerde ontwerpen een groot aandeel in had.

1/3 Gabriëlle Chanel in 1930 in een van haar eigen creaties: een broek mét zakken. In de achttiende en negentiende eeuw werden zakken gezien als functionele onderdelen en onvrouwelijk. In die tijd was het niet de bedoeling dat vrouwen bijvoorbeeld geld bezaten en werden zakken dus niet op kledingstukken verwerkt. © Pinterest/Chanel

Van Le Smoking tot de 'natuurlijke vrouwelijkheid'

De positie van de vrouw vorderde niet genoeg, dus startte eind jaren zestig de Tweede Feministische Golf. Dit keer stonden 'Baas in eigen buik', gelijkheid op de werkvloer en traditionele genderrollen op de agenda. Yves Saint Laurent ontwierp in 1966 zijn revolutionaire vrouwenpak *Le Smoking* en twee jaar later de *safari jacket*. Beide creaties stonden symbool voor de nieuwe man-vrouwverhouding. "Chanel bevrijdde de vrouw, Yves Saint Laurent bevrijdde de mode van haar aura", zoals Chanel's biografe, Edmonde Charles-Roux, het noemde. Feministen wezen de 'sexy en onderdrukkende vrouwelijke kleding' op verschillende manieren af. Ze gingen zich mannelijker kleden of lieten mode totaal buiten beschouwing om zo hun 'natuurlijke vrouwelijkheid' te herwinnen. Beha uit, okselhaar present.

2/3 De iconische foto van Yves Saint Laurents Le Smoking door Helmut Newton in 1975. © Helmut Newton Estate

"Chanel bevrijdde de vrouw, Yves Saint Laurent bevrijdde de mode van haar aura"

Koketterie als kracht

In de modewereld zochten steeds meer ontwerpers naar een nieuwe vrouwelijkheid waarmee ze zich afzette tegen de traditionele genderverschillen in de mode. Een goed voorbeeld hiervan is het werk van **Vivienne Westwood**. In eerste instantie verwerkte Westwood subculturele elementen uit de punk in haar eigentijdse kleding. De *bad girl* was geboren. Na de vercommercialisering van de punk, verschoof Westwoods interesse in de jaren tachtig naar onder meer het technische aspect van de Victoriaanse mode. Dit zorgde voor collecties met draagbare bustes, korsetten en crinolines waarmee ze het vrouwelijk lichaam juist benadrukte. Voor Westwood waren haar ontwerpen een vrouwelijk machtsmiddel: "De beste titel die ik ooit meegaf aan een collectie was *Vive La Cocotte* (1995). Hiermee wilde ik vrouwen uitdagen: zie koketterie als kracht. Ja, wij kunnen mannen manipuleren: nee, we moeten niet op hen willen lijken."

3/3 De laatste jaren zien we een opleving van feministische statements in de modewereld. Links een ontwerp uit de lente/zomer 2014-collectie van Prada en rechts een creatie uit de lente/zomer 2017-collectie van Dior. © Pinterest

We should all be feminists

De discussie rondom de rechten van vrouwen is nog lang niet over. Sinds een aantal jaar raast er een nieuwe 'feministische golf' door de wereld. En dus ook de modewereld. In 2013 nodigde de feministische ontwerpster Miuccia Prada kunstenaars uit werk te maken over thema's als vrouwelijkheid en kracht, om deze beelden vervolgens te verwerken in haar lente/zomer 2014-collectie. Karl Lagerfeld zette de show voor Chanel's lente/zomer 2015-collectie op als een ware protestmars en net als Beyoncé greep ook Maria Grazia Chiuri in haar debuutcollectie voor Dior terug naar de 'We should all be feminists'-teksten van Ngozi Adichie. Maar naast positieve zijn ook negatieve geluiden hoorbaar. Zo moest Saint Laurents Anthony Vaccarello begin maart [de reclames voor zijn debuutcollectie](#) uit alle Franse billboard verwijderen. Redenen? Ze waren té seksistisch, vrouwonterend en aanstootgevend.

Ondanks dat kleding en mode vaak geassocieerd worden met snel, luchtig en geen diepgang, wordt het tegendeel bewezen door [onderzoeken](#) die uitwijzen dat kleding nog steeds van invloed is op de beoordeling van vrouwen. Of kleding en mode daadwerkelijk iets bijdragen aan de gelijkheid van de vrouw is de vraag. Noem het feministische mode of modieuze feminisme, een ding is duidelijk: mode omarmt de tijdsgeest en draagt op haar manier een steentje bij aan de verspreiding van het emanciperende gedachtegoed.

LEES OOK

Waarom zien we eigenlijk maar weinig donkere modellen in het Nederlandse modebeeld?

SHARE

GERELATEERDE ARTIKELEN

TOON MEER